



РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА  
МИНИСТЕРСТВО ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА И ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ

**Нацрт**

**ОДЛУКА**

**за прогласување на дел од Осоговските Планини за заштитен предел**

Скопје, јули 2020 година

## **I. ОПШТИ ОДРЕДБИ**

### **Член 1**

Со оваа одлука Осоговските планини се прогласуваат за заштитен предел заради разновидноста и богатството на биодиверзитетот, геодиверзитетот, хидролошките карактеристики, пејзажните, пределните и други вредности, природни убавини, како и специфичната интеракција на луѓето и природата.

### **Член 2**

Називот на заштитеното подрачје е „Заштитен предел - Осоговски Планини“.

### **Член 3**

Категоријата на заштитеното подрачје е Категорија V - Заштитен предел.

### **Член 4**

Со прогласувањето на Заштитен предел - Осоговски Планини се овозможува:

- зачувување на автентичната состојба на природата преку заштита на природните и други вредности;
- спречување на дејствија што можат непосредно или посредно да предизвикаат нарушување на природната рамнотежа на екосистемите;
- создавање на поволни услови за заштита, зачувување и унапредување на биолошката и пределската разновидност и природното наследство;
- регулирање и одржување на интеракцијата помеѓу човекот кон природата, заради зачувување на автентичната состојба на заштитниот предел и
- одржливо користење на природните ресурси на начин на кој не се загрозува опстанокот на видовите и нивната природна рамнотежа.

## **II. ГРАНИЦИ НА РАСПРОСТРАНУВАЊЕ**

### **Член 5**

- (1) Границата на заштитен предел - Осоговски Планини почнува на север од кота 1406 m н.в. во место викано (м.в.) Средно Брдо. Дд каде продолжува по сртот на запад кон Крива Река и ја сечи реката на 950 m н.в. и продолжува на запад до кота 1366 m н.в. движејќи се по гребенот. Од овде продолжува по гребенот кон запад до изохипсата 1600 m н.в., од северна страна го заобиколува Базјанско Брдо, кон југ се движи по пешачката патека кон м.в. Влашки Колиби

од каде се качива кон Калин Камен до изохипсата 1700 m н.в. Од таму се движи кон запад до суводолицата под м.в. Буки. Потоа, границата продолжува кон југозапад спуштајќи се по гребенот до составот на две суводолици на 1270 m н.в. и продолжува на југ кон м.в. Средно Брдо, минувајќи го гребенот на Средно Брдо на кота 1126 m н.в., од каде се спушта по суводолицата јужно од м.в. Големо Кадиново до Станечка Река. Овде границата ја минува Станечка Река и се движи кон југозапад по суводолицата која се наоѓа југоисточно од Дебели Рид качувајќи се на кота 1675 m н.в. Од тука, границата се движи на запад следејќи го локалниот пат доаѓајќи меѓу м.в. Црвено Цвеќе, Бари и Губре од каде свртува на југ следејќи го патот по котите 1413 m н.в. и под 1479 m н.в. (Марјаница) и 1494 (Крмила). Границата од тука продолжува по пат кон запад покрај м.в. Петков Чукар, м.в. Косматица и го заобиколува (вклучувајќи го) м.в. Бреза 1677 m н.в., свивајќи директно кон југ по патеката источно од м.в. Врла Страна и кај кота 1303 m н.в. се приклучува на локалниот пат кој се движи јужно кон Горно Кратово следејќи го иститот се до м.в. Павлеви Ниви. Потоа, границата се движи по локалниот пат кон југоисток, прво по 1300 m н.в., а потоа по 1250 m н.в. Продолжувајќи кон југ по истиот пат и минувајќи покрај м.в. Луково. Јужно од м.в. Луково границата се качува на сртот на м.в. Капински Рид, продолжувајќи по сртот кон југоисток од каде што се спушта по суводолицата кон потокот Кошарски Дол, кој го следи кон запад додека не достигне 850 m н.в. Границата се качува по долчето кон југ во правец на м.в. Кусет од каде продолжува до м.в. Сморинец од каде се качува на Илин Врв. Од тука се движи на југо-запад и над м.в. Бело Место границата врти кон југ до котата 909 m н.в. од каде се спушта до патот кој води до с. Лесново. Тука следејќи го гребенот покрај реката завртува кон запад по патот се до под м.в. Чуки, па оди до м.в. Лесновски Рид и кота 765 m н.в. Потоа, по гребенот се спушта во југоисточен правец до асфалтираниот пат од ХС „Злетовица“. Го следи овој пат во североисточен правец околу 1 km, од каде се упатува директно на исток минувајќи низ кота 716 m н.в. па по гребенот оди до кота 882 m н.в. и се спушта кон југоисток до долината на Стара Река во близина на с. Шталковица. Границата го заобиколува с. Шталковица и ја следи Стара Река, а потоа по Кочански Дол продолжува кон југоисток. На 880 m н.в. под прав агол завртува кон југозапад и по долината се качува до гребенот на м.в. Слива, од каде го следи патот кон југоисток до кота 1101 m н.в. и продолжува по патот до кота 1050 m н.в.. Од овде границата завртува кон југозапад и се спушта кон долината на суводолицата минувајќи меѓу м.в. Илиица и м.в. Боров Рт, потоа движи по течението на суводолицата Косел до вливот кој го прави со друга суводолица на 670 m н.в. јужно од м.в. Градишта. Овде, границата продолжува на југ качувајќи се по суводолицата меѓу м.в. Грамади и м.в. Попова Глава се до патот северно од с. Рајчани, кој го следи до с. Рајчани. Во границата припаѓа и с. Рајчани. Границата овде завртува на југозапад движејќи се по локалниот пат на околу 750 m н.в. на м.в. Рајчански Рид, кој потоа го следи и кон југ од каде почнува да го следи сртот качувајќи се на м.в. Илиица (893 m н.в.) и по сртот се спушта на 850 m н.в.. Од овде ја следи патеката и сртот кон југоисток кон суводолицата Змијарник и потоа се качува на север до 500 m н.в. и во југоисточен правец ја следи оваа изохипса до Калуѓорова Чешма. Потоа границата завртува на североисток движејќи се по суводолицата до седлото кај м.в. Уши на 628 m н.в. и врти кон север – северозапад кон м.в. Божурнак минувајќи низ кота 768 m н.в.. Од овде се спушта по сртот во правец на североисток, додека не стигне на изохипсата од 600 m н.в. и потоа свртува северозападно до блиската суводолица и ја следи истата до нејзиниот влив во

Спиловска Река. Потоа ја следи Свиланска Река до нејзиниот влив во река Киселица и се одвојува од неа на 400 m н.в. Овде границата се спушта кон м.в. Аџица, па во источен правец ја следи изохипсата од 400 m н.в. се до Бањска Рекла и ја следи реката низводно до локлниот пат кој води кон Пониква, го сече патот и продолжува на исток кон Тркањска Река, од овде поминува по суводолицата помеѓу м.в. Белски Рид и м.в. Градиште и се движи на север се до врвот Војновица (897 m н.в.) од каде што се упатува источно по суводолицата која се спушта во Кочанска Река. Потоа, поминува над Црвена Нива и се качува до круната на Кочанско Езеро (Брана Градче). Од каде, границата продолжува на исток по изохипса 600 m н.в. продолжува до суводолицата и ја следи истата до патот под Долно Градче, се качува на сртот и го поминува локалниот пат Кочани - Крушка и под с. Вранинци се спушта во Оризарска Река. Од овде го следи патот до м.в. Клинчарите и се искачува на кота 912 m н.в. Од тука во источен правец се продолжува до м.в. Шутово, и излегува на патот с. Оризари - Пресека - Цера и го следи патот, поминувајќи ги следните локалитети од Пресека: Самокелпица, Црни Врв, Чукеревска Маала, Висока Чука, Прештиглова Чука, Ивова Глава, потоа границата продолжува помеѓу м.в. Долна Цера и Јуручки Гробишта. Кон североисток се качува по патеката на гребенот на м.в. Долна Цера (1707 m н.в.) на изохипса од 1700 m н.в. и ја следи истата качувајќи се на безимениот врв 1860 m н.в. југоисточно од м.в. Китка од каде директно се спушта по суводолицата одејќи кон север се додека не ја пресече река Каменица на кота 1182 m н.в. Од тука, границата неправилно ја следи река Каменица заобиколувајќи го м.в. Мечкин Камен се до патот кој води до Ајдучка Чешма. Од Ајдучка Чешма се упатува кон северозапад до под врвот Сокол (до изохипсата 1950 m н.в.) и северно се спушта кон кота 1648 m н.в. и го следи сртот на Средно Брдо поминува низ кота 1544 m н.в. и се спушта до кота 1406 m н.в. од каде и започнува описот на границата.

- (2) Вкупната површина на Заштитен предел - Осоговски Планини изнесува 48829,27 хектари.
- (3) Надворешните граници на Заштитениот предел - Осоговски Планини се прикажани на Слика 1, дадена во Прилогот кој е составен дел на оваа одлука.

### III. РЕЖИМ НА ЗАШТИТА

#### Член 6

- (1) Во Заштитен предел - Осоговски планини се востановуваат следните зони:
  - Зона за строга заштита,
  - Зона за активно управување и
  - Зона за одржливо користење
- (2) Зоните од став 1 на овој член се прикажани на Слика 2 во Прилогот од оваа одлука.

## Член 7

(1) Зона за строга заштита (во понатамошниот текст: СЗ) претставува дел од заштитеното подрачје со највисок интерес за заштитата, што се карактеризира со изворни, неизменети карактеристики на екосистемите или има сосема мали промени како резултат на традиционални управувачки практики.

Зоната на строга заштита ја сочинуваат дисперзно распоредени помали површини, кои ги вклучуваат најзначајните и најрепрезентативни живеалишта како: високопланински пасишта, добро сочувани и репрезентативни шумски заедници од габер, крајречни заедници со врба, топола и евла и мали површини од букова шума (рефугиуми или шумски површини со минимални антропогени интервенции), тресетишта, изворишни делови на реките, карпести предели и дел од врштините.

Зоната за строга заштита опфаќа 12 помали делови/локалитети со следните површини:

С301-Локалитет (Царев Врв - Извори на Врањска Река) со површина од 88,41 хектари,

С302- Локалитет (Царев Врв - Алтан Чешма) со површина од 91,77 хектари,

С303- Локалитет (Царев Врв -Ташово) со површина од 47,62 хектари,

С304- Локалитет (Царев Врв - Бабина Чешма) со површина од 149,87 хектари,

С305- Локалитет (Царев Врв - Маркова Стапка) со површина од 60,11 хектари,

С306- Локалитет (Модра Река) со површина од 176,12 хектари

С307 - Локалитет (Горна Злетовица) со површина од 94,10 хектари

С308- Локалитет (Венечка Река) со површина од 57,99 хектари

С309-Локалитет (Злетовска Река) со површина од 138,49 хектари

С310-Локалитет (Орлов Камен) со површина од 497,36 хектари

С311- Локалитет (Раткова Скала) со површина од 228,74 хектари и

С312- Локалитет (Велика Голема Река) со површина од 202,37

(2) Вкупната површина на зоната на строга заштита на Заштите предел - Осоговски Планини изнесува 1832,95 хектари или 3.75% од вкупната површина на заштитеното подрачје.

(3) Во зоната за строга заштита е забрането спроведување на активности со кои се загрозува изворноста на природата и нарушува природната рамнотежа.

(4) Заради одржување на карактеристиките на зоната за строга заштита субјектот надлежен за управување со заштитеното подрачје е должен да обезбеди постојан мониторинг.

(5) Во зоната за строга заштита дозволени се научно-истражувачки активности доколку тие не се во спротивност со примарните цели на заштита на подрачјето, по претходно добиена дозвола од органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на заштита на природата во соработка со субјектот надлежен за управување со заштитеното подрачје.

## Член 8

(1) Зоната за активно управување (во понатамошниот текст: АУ) претставува зона од висок интерес за заштита, во која се потребни управувачки интервенции со цел реставрација, ревитализација или рехабилитација на живеалиштата, екосистемите и другите елементи од пределот.

Зоната на активно управување во Заштитениот предел-Осоговски Планини се наоѓа околу површините на зоната за строга заштита.

Зоната за активно управување опфаќа 13 делови/локалитети со следните површини:

АУ01- Локалитет (Царев Врв - Ташово) со површина од 62,94 хектари,

АУ02- Локалитет (Царев Врв - Маркова Стапка) со површина од 157,57 хектари,

АУ03- Локалитет (Царев Врв - Бабина Чешма) со површина од 161,83 хектари,

АУ04 - Локалитет (Модра Река) со површина од 198,89 хектари,

АУ05- Локалитет (Горна Злетовица) со површина од 313,41 хектари,

АУ06-Локалитет (Венечка Река) со површина од 104,07 хектари.

АУ07- Локалитет (Злетовска Река) со површина од 571,35 хектари,

АУ08- Локалитет (Орлов Камен) со површина од 740,01 хектари,

АУ09- Локалитет (Раткова Скала) со површина од 49,47 хектари,

АУ10- Локалитет (Велика Голема Река) со површина од 161,13 хектари,

АУ11- Локалитет (Катанци – север) со површина од 3,96 хектари,

АУ12-Локалитет (Катанци – југ) со површина од 3,62 хектари и

АУ13-Локалитет (Блатец) со површина од 15,02 хектари

(2) Вкупната површина на зоната за активно управување изнесува 2543, 28 хектари или 5,21 % од вкупната површина на заштитеното подрачје.

(3) Во зоната за активно управување може да се вршат активности на управување кои се однесуваат на манипулирање со живеалишта и со видови.

(4) Во зоната за активно управување дозволено е спроведување на активности кои немаат негативно влијание на примарната цел на заштита на Заштитен предел-Осоговски Планини како екотуризам и традиционално екстензивно земјоделство и активности кои се дозволени согласно Планот за управување со Заштите предел – Осоговски Планини.

#### **Член 9**

(1) Зоната за одржливо користење претставува значителен дел од заштитеното подрачје која не поседува високи вредности за заштитата, каде што се наоѓаат инфраструктурни објекти, објекти на културното наследство, типови на шумски насади коишто не се карактеристични за подрачјето, како и населени места со околното земјоделско земјиште.

(2) Зоната за одржливо користење (ЗОК) во Заштитен предел-Осоговски Планини зафаќа површина од 44453,03 хектари или 91,04 % од површината на заштитеното подрачје. Границата на зоната за одржливо користење ја следи границата на целото заштитено подрачје.

(3) Во зоната за одржливо користење дозволени се активностите од зоната за строга заштита од член 7 од оваа одлука и зоната за активно управување од член 8 од оваа одлука, како и активности кои се дозволени согласно Планот за управување со Заштите предел – Осоговски Планини.

### **IV. УПРАВУВАЊЕ**

#### **Член 10**

Со Заштитен предел-Осоговски Планини управува Јавно Претпријатие Национални Шуми, Скопје.

#### **Член 11**

Јавно Претпријатие Национални Шуми, Скопје е должно на територијата на Заштитен предел - Осоговски Планини да ја спроведува заштитата на природното наследство преку:

- воспоставување режим на заштита на заштитеното подрачје,
- преземање мерки за заштита на утврдените зони во заштитеното подрачје,
- изработка и донесување на Планови за управување и Годишни програми за заштита на природата,
- мониторинг на состојбата со природните вредности,

- спречување на штетни активности од физички и правни лица во заштитеното подрачје, односно обезбедување максимално поволни услови за заштита и унапредување на природата,
- заштита и зачувување на природните живеалишта од национално и меѓународно значење,
- заштита и зачувување на билошката разновидност од национално и меѓународно значење,
- заштита и зачувување на пределската разновидност,
- заштита и зачувување на специфичните геоморфолошки форми,
- утврдување на компонентите на биолошката и пределската разновидност и идентификација на заканите,
- водење евиденција и документација за природните вредности на заштитеното подрачје (изработка на инвентар за живеалишта, диви видови, геодиверзитет и предели),
- одржливо користење на природното богатство во интерес на сегашниот и идниот развој,
- создавање услови за развој на туризмот во согласност со принципот на одржлив развој,
- остварување на културни, научни, образовни и рекреативни цели, кои во исто време ја одржуваат природната состојба заштитниот предел,
- поттикнување на научно-истражувачката работа преку проучувања и истражувања на природните вредности, кои се од интерес за заштита на заштитеното подрачје;
- издавање на информативен и пропаганден материјал за природните вредности на заштитеното подрачје,
- подигање на јавната свест, особено во воспитно-образовниот процес за заштита на заштитеното подрачје и
- вршење на други работи кои придонесуваат за заштита на природните вредности на заштитеното подрачје.
- 

## **V. ЧУВАРСКА СЛУЖБА**

### **Член 12**

Непосредната заштита на Заштитен предел-Осоговски Планини ја спроведува чуварска служба, формирана од Јавно Претпријатие Национални Шуми, Скопје.

## **VI. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ**

### **Член 13**

Јавно Претпријатие Национални Шуми, Скопје во рок од еден месец од денот на влегување во сила на оваа одлука, на својата веб страница објавува картата со надворешни и внатрешни граници (зони) со ГПС координати во Државен координатен систем, за Заштитен предел-Осоговски Планини.



#### **Член 14**

Планот за управување со Заштитен предел – Осоговски планини се донесува во рок од шест месеци од влегувањето во сила на оваа Одлука.

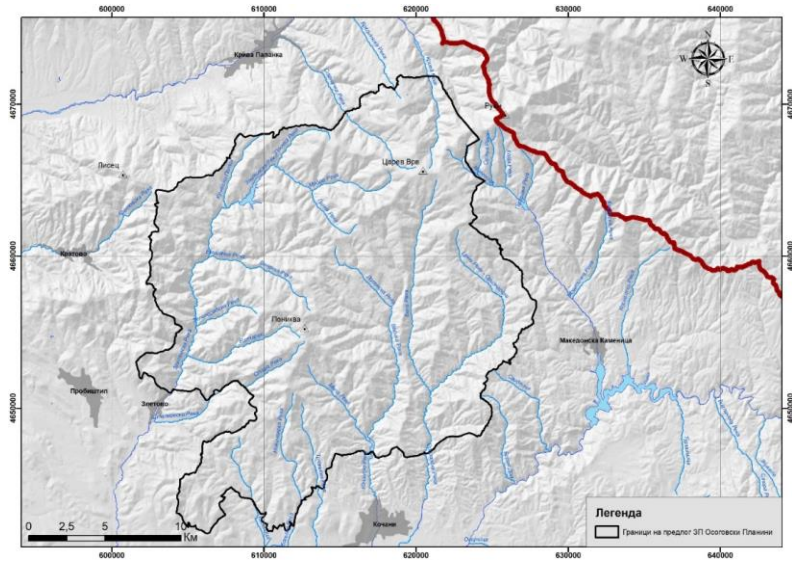
#### **Член 15**

Оваа одлука влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во “Службен весник” на Република Северна Македонија.

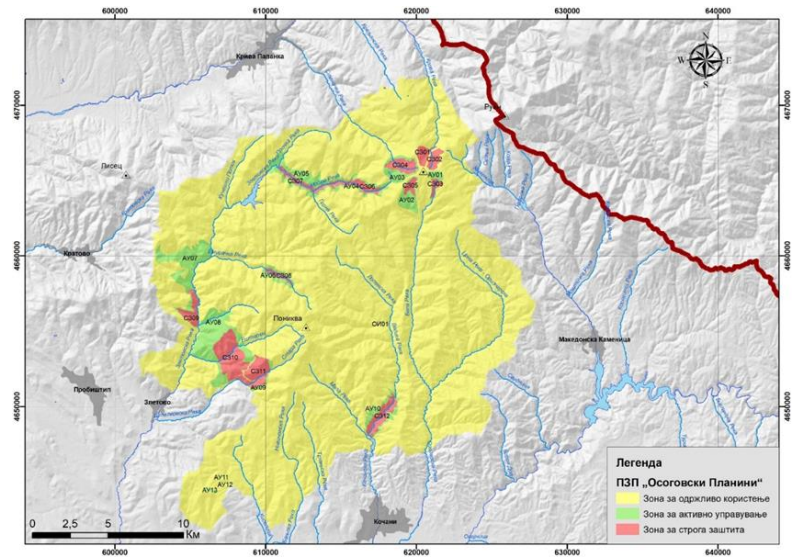
Бр. \_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_.2020 година  
Скопје

Претседател на Владата на Република  
Северна Македонија

Прилог



Слика 1. Надворешна граница на Заштитен предел - Осоговски Планини



Слика 2. Зона за строга заштита, активно управување и одржливо користење  
во  
Заштитен предел - Осоговски Планини

## ОБРАЗЛОЖЕНИЕ

Согласно член 187 став 1 од Законот за заштита на природата ("Службен весник на РМ" бр. 67/04,14/06, 84/07, 35/10, 47/11, 148/11, 59/12, 13/13, 163/13, 41/14, 146/15,39/16 и 113/18)., Министерството за животна средина и просторно планирање (во понатамошниот текст: МЖСПП) има обврска да изврши ревалоризација на заштитените подрачја, и да изготви нови акти за прогласување, во согласност со одредбите на овој закон.

Согласно член 92 став 2 од овој закон, категоријата V - заштитен предел се прогласува за заштитено подрачје со одлука на Владата на Република Северна Македонија.

На просторот на Осоговските Планини (Осоговијата) интеракцијата на луѓето и природата со текот на времето создала област со посебни карактеристики, со значајна еколошка, биолошка, културна и пределска вредност. Зачувувањето на интегритетот на оваа интеракција е од витално значење за заштита и одржување на подрачјето и неговите природни и други вредности. Долгогодишната интеракција помеѓу човекот и природата е најизразена во руралните предели, ги дефинира нивните карактеристики и има особено голема улога во негувањето на секундарните антропогени живеалишта кои се значајни за зачувување на биолошката разновидност. Од друга страна, човековото влијание во обликувањето на пределните карактеристики на руралните предели го задржало својот екстензивен карактер овозможувајќи руралните предели да делуваат како „катализатори“ на биолошката разновидност помеѓу 'природните' предели кои имаат улога на јадрови подрачја. Ова е особено значајно за подрачјата како Осогово, каде руралните предели се доминантно застапени. Од оваа група предели за Осогово е најкарактеристичен Планинскиот континентален рурално-шумски предел (Осоговски планински рурален предел или Осоговски предел).

Осоговските Планини, за разлика од останатите високи планини (над 2.000 m н. в.) се одликуваат со релативно хомоген геолошки состав и геоморфолошки појави, но со значаен палеовулкански релјеф како дел од кратовско-злетовската вулканска област, каде посебно се истакнуваат повеќе вулкански купи меѓу кои најизразени се Пластица (1.297 m) и Лесновската Купа (1.127 m).

Лесновска Купа, која е една од најдобро сочуваниите палеовулкански купи во државата. Врвот на Лесновската Купа претставува впечатлива, добро сочувана калдера (еродиран кратер), со пречник од 1,5 km и длабочина околу 200 m. Денес вулканските карпи се изложени на ерозивни процеси, при што во релјефот се создадени бројни мали денудациони форми (вулкански бомби, остенци, чашки, стапалки и др.). Овој простор претставува национално значаен локалитет за зачувување на геонаследство.

Речните долини заедно со планинските била, се главниот морфолошки елемент на Осоговските Планини. Тие се длабоко всечени во вид на клисури, претежно со радијално протегање и со неколку изразени лактести свртувања. Речните корита се главно карпести и со голем пад, а на повеќе места се јавуваат водопади и каскади.

На Осоговските Планини може да се издвојат неколку локалитети кои се интересни, специфични и уникатни по своите геолошко-геоморфолошки карактеристики, меѓу нив, позначајни се:

- Царев Врв каде се присутни периглацијални појави и форми, како изразитиот нивациски цирк во изворишниот дел на Врањанска Река. Околу високите врвови се јавуваат и слабо развиени тревни тераси, мориња од карпи настанати со термичко распаѓање и еден поголем моренски бедем од глацијално потекло.
- Клисурата на Злетовска Река со бројни брзаци, слапови, водопади, од кои најголем е Јамишкиот Водопад, кој е составен од неколку помали и еден поголем (од 5.5 m) скалесто распоредени водопади, а на негово дно има голем џиновски лонец (котел), длабок околу 3 m.
- Локалитетот Раткова Скала, која настанала со всекување на Шталковичка Река. Интересни појави во овој простор се сипарите и денудационите форми настанати со распаѓање на кварцитите и формирале изразити карпести отсеци. Во близина на Раткова Скала релативно добро претставени се и карпести појави има Орлов Камен, Орлово Крило и Вучји Камен).

Климата на Осоговските Планини просторно доста се разликува од топла умерено-континентална во југозападното подножје, преку континентална во северното подножје, до планинска во повисоките подрачја. Просечните годишни температури се движат од 12,5°C на југозапад помеѓу Злетово и Кочани, 10°C кај Крива Паланка на север, потоа околу 8 – 9°C во средно-планинскиот појас (1.000 – 1.500 m) до 5 – 6°C во највисоките делови (над 1.800 m). Врнежите, пак, со височина се зголемуваат и тоа од 500 mm во јужното подножје до 800 – 850 mm во највисоките предели, каде во зимската сезона најчесто се во вид на снег.

Сите водотеци кои се формираат во западниот (македонски) дел на Осоговските Планини, директно или индиректно се влеваат во Крива Река на север и Брегалница на југ. Речната мрежа ја сочинуваат 780 потоци, рекички и реки со вкупна должина од 1.870 km, од нив само подолги од 20 km: Злетовска Река, Крива Река, Кочанска Река, и Оризарска Река.

На Осоговските Планини се регистрирани вкупно 42 хабитатни типови од кои 28 се природни и полуприродни, а 14 се антропогено формирани или одржувани хабитати. Од природните хабитати 19 се на прилог I од Директивата за живеалишта, за кои е потребно прогласување Натура 2000 подрачје.

Биолошката разновидност на Осоговските Планини претставува мешавина на живеалишта (хабитати) и видови кои се карактеристични за различни региони од Европа. На највисоките делови се среќаваат алпски и бореални елементи, каде се наоѓаат и најголемиот број ендемични видови. Континенталниот карактер најдобро се забележува во појасот на букови шуми. Покрај шумските екосистеми, тука се забележуваат и други типови екосистеми (пасишта, чистини, врштини) кои значително ја зголемуваат биолошката разновидност. Во овој простор се среќаваат бројни континентални европски видови што е веројатно најважната одлика на Осоговските Планини во македонски рамки по која се разликуваат од останатите планини. Во долните делови на Осоговските Планини, особено на јужната страна, се среќаваат медитерански и субмедитерански живеалишта и видови кои се покарактеристични за долината на реката Вардар и Брегалница. Многу се интересни и значајни рефугијалните заедници кои се одржале од глацијалните периоди. Ваквите заедници се среќаваат по доловити на долините на поголемите реки, особено долината на Злетовска Река.

На Осоговските Планини од групата на растенијата застапени се вкупно 1073 видови, габи 437, дијатомејски алги 391, дневни пеперутки 105, вилински коњчиња 39, правокрилци 77, тркачи 246, пајаци 450, водни макроинвертебрати 152, риби 10, водоземци 10, влекачи 23, птици 141, цицачи 44.

Голем број од овие видови се меѓународно значајни, а голем дел се ендемити, ретки и национално значајни видови кои се значајни за зачувување (конзервација). Според расположливите податоци, на Осоговските Планини се среќаваат околу 175 меѓународно значајни видови. Некои од нив се значајни според IUCN Светската Црвена листа на загрозувани видови, некои според директивите на Европската Унија за птици и живеалишта, Бернската, Бонската конвенција и CITES. Најголем е бројот на меѓународно значајни видови на птици над 100 од регистрирани над 140, Голем е бројот на видовите од различните таксономски групи кои се меѓународно значајни, како што се: 31 вид цицачи од регистрирани 44, 4 влекачи од регистрирани 23, сите 10 вида водоземци се со меѓународно значење, 8 риби од 10 регистрирани се меѓународно значајни, 24 вида од инсектите од кои 4 од 105 вида на пеперутки; 9 од 39 вида на вилинските коњчиња; 3 од 77 вида ортоптери (скакулци и богомолки); 3 од 264 вида тркачи; 4 значајни вида на сапроксилни инсекти и 1 од 152 вида акватични безрбетници). Повеќе од 400 видови имаат национално значење: 48 ендемити и 53 субендемители, 300 реликти или ретки, 61 вид се заштитени согласно Законот за природа во Македонија. Голема е разновидноста на пајациите со регистрирани 450 вида, со високо национално значење бидејќи околу 200 од нив се ендемити и ретки видови. Таков е случајот и со габите (со присуство од 437 вида) и алгите (391 вид) од кои повеќе имаат национално значење.

Во рамките на истражуваните групи значајни се „осоговски ендемити“ т.е. видови кои единствено живеат на Осоговските Планини., како што се Осоговската гениста, која се среќава само околу Царев Врв, Лесновскиот лопен само околу атарот на селото Лесново, по што го добил и името и др. Исто така на подрачјето на Осоговските Планини значајни се и трите ендемични видови алги.

Со прогласувањето на дел од Осоговските Планини за заштитено подрачје во категоријата Заштитен предел ќе се овозможи унапредување на заштитата, зачувувањето и одржливото користење на природните вредности и зголемување на површината на заштитени подрачја на национално ниво (за околу 1,9 %), односно од сегашните 8,9% на 10.8 %.

Осоговските Планини се вклучени во Националната Емералд мрежа, којашто произлегува од обврските на државата за имплементација на Конвенцијата за заштита на дивниот свет и природните живеалишта во Европа (Бернска Конвенција).

Осоговските Планини се идентификувани како потенцијално идно Натура 2000 подрачје, кое поседува високи природни вредности, но за потврда на истите потребно е да се реализираат повеќегодишни научни истражувања.

Осоговските Планини на национално ниво се идентификувани како значаен орнитолошки локалитет и значајно растително подрачје.

Прогласувањето на Осоговските Планини за заштитен предел ќе придонесе кон унапредување на имплементација на Aichi целите од Конвенцијата за биолошка разновидност (CBD) и другите конвенции за заштита на природата (Bern, CITES, Bonn, Ramsar и др.), прогрес во исполнување на целите и акциите од Националната стратегија за заштита на природата со Акционен План (2017-2027) и Националната стратегија за биолошка разновидност со Акциски План за период (2018-2023), прогрес во имплементација на ЕУ директивите за живеалишта и птици, унапредување на прекугранична соработка во областа на заштита на

природата со Република Бугарија, развој на екотуризмот и локалната економија и др.

Согласно член 92 став 5 од Законот за заштита на природата во 2019 година најпрво се пристапи кон изработка на Студија за валоризација за предлог-подрачјето за заштита “Осоговски Планини” во категоријата “Заштитен предел. Студијата е изготвена од страна на Македонското еколошко друштво од Скопје во согласност со Законот за заштита на природата и Правилникот за содржината на студијата за валоризација и ревалоризација на заштитени подрачја (Службен весник на РМ. бр. 26/2012).

Предлогот за прогласување на Осоговските Планини за заштитено подрачје во категоријата Заштитен предел е даден од страна на Центарот за развој на Источен Плански регион (акт бр. 02-323/2 од 12.09.2019 и 02-323/1 од 25.07.2019). Предлогот се заснова на Одлуката (бр.02-142/1 од 25.04.2018) за давање согласност за отпочнување на постапка за прогласување на Осоговските Планини за заштитено подрачје, донесена од страна на Советот за развој на Источно Плански регион.

При изработката на Студијата, извршена е комуникацијата со засегнатите страни, анализата на плановите за развој и искористување на природните ресурси, големината на подрачјето, неговата населеност, потребите на населението и традиционалните вредности, при што е утврдено дека категоријата заштитен предел најдобро ја отсликува специфичната интеракција на луѓето и природата на Осогово во рамките на Република Северна Македонија.

Согласно претходно наведеното, МЖСПП пристапи кон подготовка на Информација за потребата од прогласување на дел од Осоговските Планини за заштитено подрачје во категоријата заштитен предел и истата ја достави на мислење до релевантни државни институции.

По добивање на мислењата, МЖСПП до Владата достави Информацијата за потребата од прогласување на дел од Осоговските Планини за заштитено подрачје во категоријата заштитен предел заедно со Одлуката за прифатливоста на предлогот за прогласување на дел од Осоговските Планини за заштитено подрачје во категорија V – заштитен предел.

Владата на Република Северна Македонија на Четириесет и деветтата седница, одржана на 5 мај 2020 година ја разгледа и усвои Информацијата, и донесе Одлука за прифатливоста на предлогот за прогласување на дел од Осоговските Планини за заштитено подрачје во категорија V – Заштитен предел (Службен весник на Република Северна Македонија бр.116/2020) со која го задолжи МЖСПП да спроведе јавна расправа по предлогот, да го изготви конечниот акт за прогласување на дел од Осоговските Планини за заштитено подрачје во категоријата V - Заштитен предел и конечниот предлог да го достави до Владата, најдоцна до крајот септември 2020 година

Врз основа на податоците од Студијата за валоризација за предлог-подрачјето за заштита “Осоговски Планини” во категоријата “Заштитен предел и Анексот на оваа Студија, а земајќи ги во предвид богатиот и ендемичен растителен и животински свет, геодиверзитетот, хидролошките карактеристики, пејзажните и пределните вредности и специфичната интеракција на луѓето и природата, се наметнува заклучокот дека Осоговските Планини ги исполнуваат критериумите да бидат прогласени за заштитено подрачје од V категорија - заштитен предел.